

„წესიერი“ კამათი

I

„მნათობმა“ პასუხი გამცა. „გაარჩია“ ვინმე L-ის დახმარებით ჩემი უკანასკნელი წერილები და შემდეგ დასკვნას დაადგა: 1) არჩ. ჯორჯადის მუნიციპალური პროექტი წმინდა ნაციონალურ-კურიალურია, 2) მისი პროექტი, როგორც ნაციონალურ-კურიალური, ბევრად არ განსხვავდება სტოლიპინის კანონ-პროექტისაგან და სრულებით იდენტურია (ერთნაირია) ბ. ნიკოლაძის პროექტისა, 3) მან ერთმანეთში არია უბრალო (არა ნაციონალური) პროპორციონალიზმი, 4) ოტტო ბაუერის და შპრინგერის ნაციონალური პროგრამა ზურგს კი არ უმაგრებს, სრულიად სპობს ბ. ჯორჯადის მუნიციპალურ პროექტსო.

ამგვარად ის, რასაც წინად ვამბობდი, რომ ჭორი სინამდვილის იერით წამოასკუპეს მწერლობაში მეთქი, სავსებით გამართლდა. გამართლდა, რომ ჩემმა მოპირდაპირებმა არამც თუ ყალბი აზრები მომაწერეს, არამედ საკამათო საგანიც ისე გადაატრიალეს, როგორადაც სასარგებლო იყო მათთვის. მე, მაგალითად, არასდროს და არც ერთ წერილში მუნიციპალური პროექტი არ შემიმუშავებია. აქ კი, არამც თუ ამ პროექტზეა ლაპარაკი, ამ ჩემ არ-არსებულ პროექტს ადარებენ სტოლიპინის და ნიკოლაძის პროექტებს, მათ შორის მსგავსებას და იგივეობას ეძებენ, ერთი სიტყვით, რაც წინად ექვი, ჭორი და საპოლემიკო ხერხი და ვარაუდი იყო მართოდენ, ეხლა მწყობრ სისტემად გადაკეთდა. ეხლა ყოველივე თითქოს დასაბუთებული და საბოლოოდ გარკვეულია. რაკი ასეა, იძულებული ვარ ხელმეორედ დაუბრუნდე ჩემ მიერ აღძრულ საკითხს და უწინარეს ყოვლისა საჭიროდ მიმაჩნია ამ კამათის ჩაყენება იმ კალაპოტში, რომელიც გამომდინარეობს ჩემი წერილების შინაარსიდან. რას ვამბობდი და რას ვეხებოდი ჩემს წერილებში?

მე დავეწერე ორი წერილი. ერთი „არჩევნების გარშემო“, („სახალ.გაზ“N401) მეორე „მეტი მოთმენა და მეტი ყურადღება“(N407,8,9). მეორე წერილი ვრცელია და სამ ნაწილად იყოფება. პირველ წერილში ვეხებოდი ქართველ ამომრჩეველთა გამოსვლას და ვცდილობდი იმ აზრის გარკვევას, რომ ამგვარი გამოსვლა ფრიად სასარგებლოა, რადგან იგია დასაწყისი ქართველი დემოკრატიის თვითმოქმედებისა. ჩემთვის, როგორც ავტონომისტისთვის, ფრიად საგულისხმოა ჩვენს ცხოვრებაში იმგვარ მოვლენათა აღნიშვნა, რომელნიც ელემენტებათ ჩაითვლებიან მომავალ ეროვნულ შენობის ასაგებად. ორგანიზაციაში ჩაყენება ჩვენი ცხოვრებისა, სოციალ-პოლიტიკურ და კულტურულ ძალთა შეგროვება, შეკავშირება და განსაზღვრულ ორგანოებში ჩაბმა - ის წინასწარი მუშაობაა, ურომლისოდაც არავითარი ძირითადი რეორგანიზაცია ცხოვრებისა არ შეიძლება. იმავე წერილში რამდენიმე სიტყვა ვსთქვი იმის შესახებაც, რომ ქართველ ამომრჩეველების გამოსვლა ნიადაგს მოუმზადებს ჩვენში ეროვნულ პროპორციონალურ წარმომადგენლობას მეთქი. ხოლო ამ საკითხის გარკვევაში მე არ შევსულვარ, არ განმიმარტავს არც ის, **თუ რა გვარ წარმომადგენლობას ვგულისხმობ, ან რა ბუნებისა უნდა იყოს იგი წარმომადგენლობა.** მაგრამ, ვინც იცოდა ავტონომისტური ხასიათი ჩემის აზროვნებისა, იგი ვერას დროს ვერ იფიქრებდა, ვითომ მე მომხრე ვიყო ეროვნულ - პროპორციონალურ წარმომადგენლობისა **ცენტრალისტურ სახელმწიფოს ფორმებში მოწყობილისა,** მაგრამ საკმარისი იყო გახსენება აღნიშნულ მცნებისა და მე ცენტრალისტურ სახელმწიფოს ფორმებში კურიალურ სისტემის მომხრეობა დამწამეს. პირველობა ამ ცრუ

აზრის გავრცელებაში, როგორც უკვე იცის მკითველმა, გაზეთ „თემს“ ეკუთვნის. „თემს“ მიჰყვა „მნათობი“, „მნათობს“ სომხური პრესა და ამგვარად დატრიალდა ჯარა! „მნათობის“ თვალში ეს გარემოება საკმარისია, რომ მე თავი მტყუანად აღვიარო. „რაკი ჩემი პროექტი ყველამ ერთხმად კურიალურ სისტემად აღიარა, სჩანს, მე ვყოფილვარ დამნაშავე“, „მნათობის“ აზრით ასე უნდა ვფიქრობდე და ასე უნდა ვემორჩილებოდე სხვის აზრის გადაწყვეტილებას. მაგრამ, როგორაცა ვსთქვი, ჩემს პირველ წერილში არამც თუ არ არის წამოყენებული კურიალურ სისტემის პროექტი, არამედ ოდნავადაც განმარტებული არა მაქვს ის, როგორ მესმის კურიების და წარმომადგენლობის საკითხი.

მას შემდეგ რაც დავეწერე მეორე დიდი წერილი, რომლის შინაარსი და დედა-აზრი იყო მუნიციპალური საკითხის დაკავშირება ეროვნულ პრობლემასთან. ხოლო რადგან კურიალური და ეროვნულ-პროპორციონალური საკითხი უკვე გახდა პრესის სალაპარაკო საგნად, ამ საგანსაც შევეხე და მის ნათელსაყოფად მკითხველს გავაცანი ნ. ნიკოლაძის აზრები ამის შესახებ. ამ გაცნობის დროს გარკვეულად გამოვსთქვი ჩემი უარყოფითი აზრი აღნიშნული სისტემის გამო. მე ვამბობდი: ჩვენს თვალში მას (სისტემას) **ის ღირსება აქვს მხოლოდ, რომ მასში ვხედავთ პირველ ცდას ერთა შორის ურთიერთობის რეგულიარიზაციისას** („სახ.გაზ N408) თუმცა ნ. ნიკოლაძე საქალაქო არჩევნებს ეხებოდა, მაგრამ მის წერილებიდან გამოსჭვრეტდა უფრო ფართო აზრი, ერთა შორის ურთიერთობის რეგულიარიზაციის აზრი. **და სწორედ ეს და მხოლოდ ეს** მოვიწონე მის ნაწერებში. ყოველივე დანარჩენი, ე. ი. მისი კონკრეტული პროექტი ჩემ მიერ გადაჭრით იყო უარ-ყოფილი. ნ. ნიკოლაძეს უწუნებდი მას, რომ მის სისტემაში „საქალაქო ინტერესები და საქმეები ქვეყნის დანარჩენ ინტერესებთან განკერძოებულად აქვს გათვალისწინებული. ამ სისტემაში თითქოს არ ჩანს, რომ მუნიციპალური საკითხი მხოლოდ ერთი მხარეა ეროვნული საკითხისა („სახალ.გაზ“ N409). ამგვარად ჩემთვის შეუძლებელი იყო შეწყნარება იმგვარი მუნიციპალური პროექტისა, რომელიც გათიშული იყო ეროვნულ პრობლემისგან. აქედანვე აშკარა, იყო რომ ნ. ნიკოლაძის **საარჩევნო** ეროვნული ერთეულები ის ერთეულები არ იყო, რომლებსაც მე ვეძებდი. ამ აზრის განსამარტავად მე ვამბობდი: „მასში(სისტემაში) განსაზღვრული არა არის ბუნება და თვისება ეროვნული ერთეულებისა. საქმე ის არის, ეროვნული, გინდ სხვა ერთეული თუ არა არის მატარებელი უფლებისა, თუ, იგი იურიდიულ პიროვნებად არ არის აღიარებული, პრობლემატური ხდება ამ ერთეულის რეალური მნიშვნელობა“, (იქვე). მაშ ცხადია, რომ მაშინ, როდესაც ნ. ნიკოლაძეს სახეში ჰქონდა საარჩევნო ერთეული, მე მთლიანად ეროვნული ორგანიზმი მქონდა მხედველობაში. და რათა ეს აზრიც ნათელი ყოფილიყო, ვამბობდი: „ნ. ნიკოლაძის სისტემაში არა სჩანს, თუ რაგვარად სწარმოებს სხვა და სხვა სოციალურ ჯგუფთა ინტერესების ურთიერთობა განსაზღვრულ ეროვნულ ერთეულის ფარგლებში“ (იქვე). მე მესაჭიროებოდა ეროვნული ერთეული, ე. ი. ორგანიზაციაში ჩამოსხმული ეროვნული პიროვნება, რომლის ფარგლებში თავისუფლად სწარმოებს ეკონომიკურ ინტერესთა წინააღმდეგობა. ნ. ნიკოლაძეს კი სწადდა ეროვნულ საარჩევნო უბნის დაარსება. ერთი სიტყვით, იმაზე მკაფიოდ განსაზღვრა იმის, რომ ჩვენ სხვა და სხვა საგანს ვგულისხმობთ, ვგონებ, შეუძლებელი იყო. მით უფრო, რომ ჩემი პოზიცია კიდევ ზედ-მეტად გავამაგრე შპრინგერ-ბაუერის საბუთებით, რის შესახებ იმავე წერილში მქონდა ლაპარაკი. გამოვსთქვი ის აზრი, რომ დეცენტრალისტურ ფორმებში, ეთნოგრაფიულად შერეულ ოლქებში, შესაძლებელია და სასურველი ეროვნული წარმომადგენლობის შემოღება-მეთქი.

როგორ გამოიყენა ყოველივე ეს ჩემმა მოპირდაპირემ, ბ.ლ-მა გაზეთ „მნათობიდან“? მისთვის ჩემი კრიტიკა ნ. ნიკოლაძის კურიალურ სისტემისა „ზოგად ფრაზების მეტს არას შეიცავს“, სამაგიეროდ გაზეთისათვის ცხადია ერთი რამ: ამ კრიტიკის გარედ რჩება ნაციონალურ-კურიალური საძირკველი ნ. ნიკოლაძის პროექტისა. „ამ ყველაზე მნიშვნელოვან მხარეს ბ. ნიკოლაძის პროექტისას არჩ. ჯორჯაძე არ იწუნებს, მაშასადამე იწონებსო“ (კურსივი ავტორისა).

მე აღვიარებ ერს, როგორც განკერძოებულ ერთეულს, იურიდიულ პიროვნებას. ნიკოლაძის საარჩევნო ერთეული და ჩემ მიერ აღიარებული ეროვნული ერთეული სულ სხვა და სხვა საგანია, გაზეთი კი არწმუნებს თავის მკითხველს, ვითომ ჩვენ შორის არავითარი განსხვავება არ არის. ნ. ნიკოლაძემ წამოაყენა პრინციპი ეროვნულ ერთეულისა, მაგრამ არც განავითარა ეს პრინციპი, არც პრინციპიდან შესაფერი დასკვნა გამოიყვანა. მას აინტერესებდა არჩევნები და ეროვნულ-კურიალურ სისტემაზე დამყარდა. „მნათობის“ პუბლიცისტს კი ჰგონია, რომ მე სწორედ ეს მომწონს ნ. ნიკოლაძის წერილებში. მას მოჰყავს ჩემი აზრის ერთი ნაწილი: „ბ. ნიკოლაძის სისტემის ღირსება ის, არის, რომ მან წამოაყენა პრინციპი ეროვნულ ერთეულებისა“. აზრის მეორე ნაწილი კი, სადაც ნათქვამია: „მასში (სისტემაში) არა არის განსაზღვრული ბუნება და თვისება ეროვნული ერთეულებისა“, გამოუტოვებია და გამარჯვებულად გაიძახის: „რადა მოსწონს ბ. ჯორჯაძეს, თუ არა ეროვნულ კურიალური სისტემაო“. ამის მეტი საბუთ „მნათობის“ პუბლიცისტს არ მოეპოვება იმის დასამტკიცებლად, რომ ვითომ ნე და ნიკოლაძე ერთსა და იგივეს ვიცავდეთ. ან რა საჭიროა საბუთი, როდესაც პათეთიური ფრაზა სავსებით გასწევს საბუთის მაგიერობას: „კმარა, დასძენს, იგი, მგონი ბრმანიც და ყრუნიც კი უნდა დარწმუნდნენ, რომ ბ. არჩ.ჯორჯაძე ნაც-კურიების მცველიაო“ („მნათობი“ N46). და რაკი ბრმანიც და ყრუნიც დარწმუნდნენ ამაში, მაშასადამე, შესაძლებელია ნ. ნიკოლაძის აზრები გასაღდეს ჩემს აზრებად და მუნიციპალური პროექტიც ჩემ პროექტად დაისახოს. დღეიდან შეიძლება ჯორჯაძე-ნიკოლაძის პროექტზე გავმართოთ ბაასი. ეს მით უფრო ხელსაყრელია, რომ ეხლა აღარავინ უსაყვედურებს „მნათობს“, ვითომ იგი ჯორჯაძის ნაწერებში არ არსებულ მუნიციპალურ პროექტზე ლაპარაკობს. ეხლა არამც თუ ამ პროექტზე შეიძლება ლაპარაკი, თვით ჯორჯაძის აზროვნების დახასიათებაც ნიკოლაძის პროექტის ციტატებით. და ამასთან, რადა საჭიროა აღნიშვნა იმ გარემოებისა, რომ ციტატები ნიკოლაძის პროექტიდან არიან ამოღებულნი, ეს ორი „პროექტი“ ხომ ერთი და იგივეა. მაშასადამე, აქ ერთსულოვნებაა, სოლიდარობა. რასაც ერთი ჰფიქრობს, მასავე ჰფიქრობს მეორე. ამ გვარად საქმე გაადვილებულია და შესაძლებელი ხდება ნიკოლაძის შემწეობით ჯორჯაძის ჩაქოლვა-გათახსირება.

აი ამ გზას დაადგა „მნათობი“ და ამ საეჭვო გზის გაშუქება ჰსურს თავის პუბლიცისტების დახმარებით.

ადამიანი, რომელსაც, ვსთქვამთ, ფოსტის მატარებლიდან ფულს იტაცებს და ფულის ნაცვლად აგურის ნამტვრევებით სტენავს დაცარიელებულ ტყავის პარკებს, რათა დროებით მაინც შეუმჩნეველი დარჩეს ფულის გატაცება, ამგვარი ადამიანი ჩვენს თვალში ხომ ავაზაკია და სხვა რაფერი. ხოლო რა სახელი უნდა ვუწოდოთ იმ პუბლიცისტს, რომელიც სცარცავს თავის მოპირდაპირეს აზროვნების მხრივ და რათა გარეგნულად შეუმჩნეველი დარჩეს ამგვარი ბოროტება, აკუთვნებს მას სხვის, უვარგისს და გადაბირებულ აზრებს. ჩემის შეგნებით, ამ ორ ბოროტმოქმედებათა შუა არავითარი პრინციპიალური განსხვავება არ არის. და თუ პირველ ხასიათის ბოროტებას ავაზაკობას ვუწოდებთ, მეორე ხასიათის ბოროტება, ზრდილობიანად რომ ვსთქვამთ, სამწერლო „ჯიბგრობად“ უნდა მოინათლოს. ჩვენ ამ ჟამად სწორედ ამ ხასიათის „ჯიბგრობასთან“ გვაქვს საქმე.

უკვე ვიცით, რომ იგივეობა ჩემი (არ-არსებული) პროექტისა და ბ. ნიკოლაძის პროექტისა შეურყეველ ფაქტად იყო აღიარებული ბ.ლ-ს მიერ. ვნახოთ ახლა, როგორი დაუშრეტელი სიცრუის წყაროდ გახდა ეს პირველი სიცრუე-ტეზისი, რომლიდანაც იწყებს ჩვენი პოლემისტი თავის პოლემიკურ ვარჯიშობას.

ბ.ლ-ს ხაზგასმით მოჰყავს ნ. ნიკოლაძის წერილიდან შემდეგი სიტყვები: „თვითოეული კერძო ერი თავის წრიდან ირჩევს საბჭოში ხმოსანთა იმგვარსავე პროცენტს, რა პროცენტსაც შეადგენს იგი სხვა ერთა შორის“. „აი ის დებულება, ნ. ნიკოლაძის პროექტისა, განაგრძობს წარბ შეუხრელად ჩვენი მოკამათე, რომელიც მოსწონს არჩ. ჯორჯაძეს (კურსივი ჩემია) და რომელსაც ამიერიდან თამამად შეგვიძლიან ნიკოლაძე-ჯორჯაძის პროექტი ვუწოდოთ“ („მნათ.“N 49). საგულისხმო სიტყვებია: „რომელიც მოსწონს არჩ. ჯორჯაძეს!“ გამოუცდელ მკითხველს ალბათ ეგონება, რომ მე მართლაც გამომიტევემს სადმე ამგვარი მოწონება. ნამდვილად კი ჩემს წერილში ნიკოლაძის შესახებ, ერთი ობიექტური მხარეა, სადაც, მიუდგომლად გავაცანი მკითხველს ამ წერილის მუნიციპალური პროექტი, მეორე კი კრიტიკული მხარეა, სადაც, როგორც უკვე მექონდა აღნიშნული, უარყავი ეს პროექტი. მაგრამ „მნათობს“ უსათუოდ უნდა, რომ ყოველივე ნიკოლაძისა მომწონდეს. ეს მისი სურვილი იზრდება, რომ ბოლოს გაზეთი აღარაფერს ერიდება: არამც თუ ნიკოლაძის აზრებს მაკისრებს, მის სიტყვებსაც მათქმევინებს, თითქოს მართლაც მეთქვას სადმე ამგვარი სიტყვები. ასე მაგ., ზემოდ მოყვანილი ხაზგასმული სიტყვები ნიკოლაძისა ხმოსნების არჩევის გამო, თავის მესამე საპოლემიკო წერილში, ისე აქვს ჩართული ციტატაში, რომ მკითხველმა აუცილებლივ ჩემ სიტყვებად უნდა აღიაროს ისინი, ციტატაც ამგვარად არის შედგენილი: „მან(ე. ი. მე) მხარი დაუჭირა ნიკოლაძის მუნიციპალურ პროგრამას: „თითოეული კერძო ერი თავის წრიდან ირჩევს საბჭოში ხმოსანთა იმავ პროცენტს, რა პროცენტსაც შეადგენს იგი სხვა ერთა შორის“. ეს პროგრამა წმინდა ნაციონალურ-კურიალური“ (კურსივი ავტორისაა), ამგვარად „დამუშავებულ“ ციტატიდან განა მართლაც აშკარად არა სჩანს, რომ მე ნაციონალურ-კურიალური სისტემის მომხრე ვარ? ვინ გამოიკვლევს, რომ ფრჩხილებში მოყვანილი სიტყვები ნიკოლაძის სიტყვებია და არა ჩემი, რომ ფრაზის დასაწყისი კი, სადაც ნათქვამია, ვითომ მხარი დამეჭიროს ნიკოლაძისათვის, ოპონენტის მიერ მოგონილი სიცრუეა!

სირცხვილია? გეთაკილებათ ამგვარი წესი კამათისა? მაგრამ რა დროს ეგენია, როდესაც „მნათობს“, ესაჭიროება ნიკოლაძე-ჯორჯაძის პროექტის რეალური არსებობა. ჯორჯაძეს,

მართალია, პროექტი არ დაუწერია, მაგრამ ნიკოლაძემ ხომ დასწერა. მორჩა, გათავდა, დავარწმუნოთ მკითხველი ნიკოლაძის ციტატებით, რომ პროექტი თურმე ჯორჯაძესაც დაუწერია, ალვით ამ პროექტის იგივეობა თქვენ თითონ დარწმუნდებით, რომ „თაღლითობასაც“ ჰქონია თავისი ფასი და მნიშვნელობა, მეტადრე იქ, სადაც ამგვარ „თაღლითობას“ არავინ მოელის. სირცხვილია? რის სირცხვილი, როდესაც ამ წესით შესაძლებელი ხდება „ჯორჯაძის პროექტის“ შედარება თვით სტოლიპინ-შულგინის პროექტებთან! ბ. L-სი წერს: „შევადაროთ ნიკოლაძე-ჯორჯაძის პროექტი სტოლიპინ-შულგინ-ბობრინკის საერო კანონ-პროექტს. საერთო მათ შორის ის არის, რომ ერთიც და მეორეც ნაციონალურ კურიებს აწესებს. ნიკოლაძე-ჯორჯაძის პროექტის თანახმად... (აქაც ფრჩხილებში მოყვანილი სიტყვები ნიკოლაძისა, მაგრამ აღნიშნული არ არის და ჩემ სიტყვებით არის გასაღებული. ა. ჯ.) თითოეული ამ ეროვნული ჯგუფთაგანი „თითონ“ ირჩევს „თავის“ ხმოსნებს. „თავიანთ ნდობით აღჭურვილთ“ (მნათობი, N49).

ყველა ამის შემდეგ კი, როდესაც ყოველი ექვი გაფანტულია ჯორჯაძის აზროვნების მიდრეკილების გამო, დამშვიდებულად და დალაგებულად შეიძლება დაფასება ჯორჯაძის „პროექტისა“ სტოლიპინის პროექტის მიხედვით. ვინც იტყვის, ბ. L-სი ოსტატი პოლემისტი არ არის, ძალიან შესცდება. ამგვარად კამათის შეზღუდვისათვის და მოწყობისათვის დიდი ოსტატობაა საჭირო, ხოლო ამასთანავე საჭიროა სრული ატროფია ადამიანში ზნეობრივ პასუხისმგებლობის გრძნობისა. მაგრამ ამისთანა უმნიშვნელო გარემოებას რა ფასი აქვს, როდესაც „მტერი“ დამარცხებული და ქანც გამოლეული, მიწაზედაა განთხეული. რომელი ზნეობრივი პასუხისმგებლობის გრძნობა შეედრება იმ „დიად“ გრძნობას, რომელსაც განიცდიან გამოცდილი სარდლები და ლიდერები?

არ გეგონოთ, რომ ჩემი ოპონენტი სიტყვის მასალად ხმარობს ჩემი და სტოლიპინ-ბალშოვის პროექტების შედარებაზე რომ ლაპარაკობს. იგი მართლაც ადარებს, პუნქტებიც დაუმწკრივებია-პირველი, მეორე, მესამე და სხვა. მაგრამ საუბედუროდ ოპონენტისთვის, ჩემს ნაწერებში შესადარებელი მასალა ცოტა მოიპოვება. მკითხველს ეხსომება, რომ ერთ წერილში, სხვათა შორის, ვსთქვი, რომ ქართველ ამომრჩეველთა გამოსვლა მოუშაადებს ნიადაგს ეროვნულ პროპორციონალურ სისტემის შემოღებას ჩვენში. აი ამ სიტყვებს წაებლაუჭა ჩემი ოპონენტი, პუნქტებად დაჰყო და სტოლიპინის პროექტის შესაფერ მუხლებით განმარტა და გაარკვია. მაგრამ შესადარებელი მასალა მაინც სამყოფი ვერ გამოდგა. პუნქტები კი ჩამომწკრივებულია, ამ პუნქტების შევსება უნდა და ჩემმა ოპონენტმა არც აცივა, არც აცხელა, საჭირო მასალა იშოვა ამგვარად: მე ხომ ქართველ ამომრჩეველებზე მქონდა ლაპარაკი. ქართველი ამომრჩეველები კარ-ჩაკეტილ ერთეულს არ წარმოადგენენ. ისინი არც შეთანხმების წინააღმდეგნი არიან, არც საერთო მოქმედებისა. ისინი კურიალურ ნიადაგზე არა სდგანან. „მნათობის“ პუბლიცისტმა კი გადააკეთა ჩემი აზრი **ამომრჩეველების** შესახებ და მათქმევინა იგი კურიების დასაცავად. მე ვამბობდი: „ან მისი ხომ არ გეშინიათ, ქართველების შეერთებით შეილახება პრინციპი დემოკრატიზმისა“ მეთქი. კიდევ ვამბობდი: „ქართველების შეერთება არ არის შეერთება სხვა და სხვა სოციალური კატეგორიის ჯგუფებისა. ეს თითქმის ერთგვარი ელემენტისაგან შემდგარი ჯგუფია. ის ჯგუფია, რომელსაც, როგორც ვსთქვით, არ შეუძლია დემოკრატიზმის გარეშე დგომა მეთქი“. ახლა ნახეთ როგორ შეიცვალა ყოველივე ეს და როგორ შეაცურეს სიტყვებში კურიების საკითხი. ზემოდ მოყვანილი ციტატა „მნათობის“

პუბლიცისტმა ასე გადაატრიალა კურიების დასაცავად: „ან იმისი ხომ არა გეშინიანთ, ქართველების შეერთებით შეილახება პრინციპი დემოკრატიზმისა? სარკასტიულად გვეკითხება არჩ. ჯორჯამე გვეფიცება, **ქართველი ხალხი** (ხაზი ჩემია, „აქ იწყება ფალსიფიკაცია) ერთგვარი ელემენტისგან შემდგარი ჯგუფია, **ის ჯგუფია** (ხაზი ჩემია), რომელსაც არ შეუძლიან დემოკრატიზმის გარეშე დგომაო“ („მნათობი, N49). ამგვარად აქ უკვე ლაპარაკია ქართველ ხალხზე და არა ამომრჩევლებზე. რად დასჭირდა ავტორს ამ სიყალბის ჩადენა? რადა და იმიტომ, რომ სიცრუე სტიქიად იქცევა, ერთხელ თუ შედექით სიცრუის ნიადაგზე. რადა და იმიტომ, რომ „პროექტების“ შედარების დროს ფრიად გამოსადეგი ხდება ამგვარად შეკეთებული ციტატა. და ჩემი ოპონენტის სწორედ ასე ირჯება; იგი ამბობს: „მაგრამ წაიკითხეთ შულგინის სიტყვის სტენოგრამა და დარწმუნდებით, რომ **იმასაც სწორედ ეს მოსაზრება მოჰყავდა** (კურსივი ჩემია)... განა შულგინი კი არ ამბობდა ამ მდაბიო წრეების (რუსების) პოლონელთა თავდასხმისაგან განთავისუფლება, - ეს არის ჩვენი კანონ-პროექტის მიზანიაო“?(იქვე). ეხლა ხომ ცხადია, რად დასჭირდა სიყალბის ჩადენა ჩემ ოპონენტს.

ამგვარად, ორიოდ სიტყვა ჩემ მიერ ეროვნულ-პროპორციონალურ არჩევნებზე თქმული მუნიციპალურ პროგრამად გადაკეთდა. მას მწყობრი და დამთავრებული ხასიათი მიეცა ნიკოლაძის პროგრამის წყალობით და დახმარებით. და ბოლოს მისი ღირებულებაც დაფასდა სტოლიპინის პროექტთან მიმსგავსებით. ხოლო სტოლიპინის პროექტი პროგრესიულმა რუსეთმა უარჰყო. პროგრესიულ პარტიების სასამართლომ, დასძენს ჩემი ოპონენტი, სტოლიპინის პროექტთან ერთად არჩ. ჯორჯადის პროექტსაც გამოუტანა იმგვარივე განაჩენიო (N49) აი დასკვნაც.

ნუ გაჰკვირდები, ნურც აღშფოთდები, მკითხველო! მართალია, შენ თვალწინ, შარა-გზაზე, აუარებელი ხალხის თანდასწრებით ისეთ ბოროტმოქმედებას სჩადიან, რომ სახტად რჩები. გაბრუებული არა-ჩვეულებრივის თავხედობით ეჭვშიაც კი შედიხარ, მოხდა მართლა რაიმე ბოროტება, თუ ეს იყო მხოლოდ მოჩვენება, ნამდვილად კი კარგი და საქებურო რამ იშვა ამ ქვეყნადა. ნუ გაჰკვირდები, მკითხველო, ფალსიფიკატორები თავისუფლად თარეშობენ ჩვენს მწერლობაში!..

მაგრამ დაუბრუნდეთ ჩვენს საგანს. მკითხველი უნდა მოელოდეს ჩემგან აღძრულ საკითხის განმარტებას. დამახინჯება ხომ დამახინჯებაა, იტყვიან, მაგრამ აქ შეიძლება გაუგებრობაც იყოს. ზოგიერთთათვის ყოველივე ეს იქნება მართლაც გაუგებრობა. მუნიციპალურის მხრივ ეროვნული პრობლემის გათვალისწინება თითქოს არა ჩვეულებრივი, მოულოდნელი მხარეა ამ რთულ საგნისა. მაგრამ „მნათობისათვის“ კი აქ გაუგებრობა არა რის. იგი განზრახ უბრუნებს ზურგს ჩემ მიერ წამოყენებულ საკითხს. სრულიად შეცნობილად არიდებს თავს იმ ხასიათის მუნიციპალურ საკითხს, რომელიც ეროვნულ საკითხთან არის დაკავშირებული. მსაყვედურობენ, შპრინგერ-ბაუერი ვერ გაიგეო, მაგრამ თუ მე ვერ გავიგე, იმათ ხომ გაიგეს და თუ გაიგეს და თანაგრძნობასაც უცხადებენ იმას, რასაც ამტკიცებენ და აწვითარებენ აღნიშნული მწერლები, რანაირად უნდა გაამართლონ თავიანთი მუნიციპალური პროგრამა, სადაც არ არის ის, რაც დედა აზრს შეადგენს შპრინგერ-ბაუერის სისტემისას, **არ არის ერი, როგორც იურიდიული პიროვნება, არ არის ეროვნებათა შორის რეგულიარიაზაციის ორგანოები**, არ არის დეცენტრალისტურ ფორმებში მოწყობილი ეროვნულ-

პროპორციონალური სისტემა. „მნათობი“ დაჟინებით ამტკიცებს, ამ უკანასკნელ დებულებას (ეროვნულ-პროპორციონალური სისტემას) შპრინგერი არ იცავსო. მაგრამ, ვსთქვათ, არ იცავს, დანარჩენს რაღას უშვრებით - თავი და თავი ხომ რეგულარიზაციის საკითხია. რად მიმაღეთ ეს მთავარი და ძირითადი საგანი ჩვენის პოლემიკისა?

ეროვნულ-პროპორციონალური პრინციპი ჩემ მიერ გაკვრით აღძრული მიზეზი იყო იმისი, რომ რეაქციონერთა ბანაკში მომამწყვდიეს. ჩემი აზრი კი შპრინგერ-ბაუერის აზრზე შორს არ მიდიოდა. შპრინგერი წინააღმდეგს ამტკიცებსო. ამას ჩვენ ქვემოთ დავინახავთ, რასაც ამტკიცებს იგი. მაგრამ, ვიმეორებ, თავი და თავი ის არის, რომ გარდა ეროვნულ-პროპორციონალური სისტემისა ჩემს წერილებში იმგვარი კითხვები მქონდა წამოყენებული, რომელთაც ისე ადვილად გვერდს ვერ აუხვევთ. თუ შეიწყნარე პრინციპი, რომლის ძალითაც ერი ხდება იურიდიულ პიროვნებად, ძირიანად უნდა შეიცვალოს მუნიციპალური პროგრამაც. აქ სტიქიურმა და მოუწესრიგებელმა დასაწყისმა ადგილი უნდა დაუთმოს ორგანიულ პრინციპს, რომელიც ძირს უთხრის „ძველი ტიპის ინტერნაციონალისტების“ პოზიციას. აი სად არის თავი და თავი საკამათო საგანი.

შემდეგ წერილში ამ მთავარი საკამათო საგნის გაღრმავებით და შესწავლით ვეცდები ნათელი ვფინოთ კურიალურ სისტემის და ნაციონალურ წარმომადგენლობის საკითხსაც.

ტექსტის ციფრული ვერსია მოამზადა: ახალციხის #6 საჯარო სკოლის პედაგოგმა **თამარ ჩაფიჩაძემ**.

მაისი, 2020 წელი

#დარჩისახლში